

فصل اول: زندگی اجتماعی

۷

درس اول: کنش‌های ما

۹

سؤال‌های امتحانی

۱۱

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۱۳

درس دوم: پدیده‌های اجتماعی

۱۴

سؤال‌های امتحانی

۱۷

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۲۱

درس سوم: جهان اجتماعی

۲۲

سؤال‌های امتحانی

۲۶

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۲۸

درس چهارم: اجزا و لایه‌های جهان اجتماعی

۳۰

سؤال‌های امتحانی

۳۴

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۳۷

درس پنجم: جهان‌های اجتماعی

۳۹

سؤال‌های امتحانی

۴۲

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۴۴

درس ششم: پیامدهای جهان اجتماعی

۴۶

سؤال‌های امتحانی

۵۰

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۵۳

درس هفتم: ارزیابی جهان‌های اجتماعی

۵۵

سؤال‌های امتحانی

۵۸

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۶۰

آزمون‌های نیم‌سال اول

۶۲

فصل دوم: هویت

۶۸

درس هشتم: هویت

۷۰

سؤال‌های امتحانی

۷۴

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۷۶

درس نهم: بازتولید هویت اجتماعی

۷۸

سؤال‌های امتحانی

۸۰

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۸۲

درس دهم: تغییرات هویت اجتماعی

۸۴

سؤال‌های امتحانی

۸۹

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۹۲

درس یازدهم: تحولات هویتی جهان اجتماعی (علل درونی)

۹۴

سؤال‌های امتحانی

۹۷

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۱۰۰

درس دوازدهم: تحولات هویتی جهان اجتماعی (علل بیرونی)

۱۰۲

سؤال‌های امتحانی

۱۰۵

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۱۰۸

درس سیزدهم: هویت ایرانی (۱) (هویت فرهنگی ایران)

۱۱۰

سؤال‌های امتحانی

۱۱۳

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۱۱۶

درس چهاردهم: درس آزاد

۱۱۸

درس پانزدهم: هویت ایرانی (۳) (هویت سیاسی ایران)

۱۲۶

سؤال‌های امتحانی

۱۳۲

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۱۳۴

درس شانزدهم: هویت ایرانی (۴) (ابعاد جمعیتی و اقتصادی)

۱۳۹

سؤال‌های امتحانی

۱۴۳

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۱۴۶

فعالیت‌های متن کتاب

۱۶۳

پاسخ تمرین‌ها

۱۷۱

خلاصه درس‌ها

۱۸۳

مشاوره شب امتحان

۱۸۴

آزمون‌های نیم‌سال دوم

۸۲

فصل اول: زندگی اجتماعی

زندگی نامه متفکرین غرب

ماکس وبر (معمار دانش اجتماعی)

کارل ماکسیمیلیان امیل وبر (متولد ۲۱ آوریل ۱۸۶۴ / درگذشته ۱۴ ژوئن ۱۹۲۰)، یک حقوق دان، سیاستمدار، تاریخ دان، جامعه شناس و استاد اقتصاد سیاسی بود. کار عمده وبر درباره خردگرایی

و عقلانی شدن و به اصطلاح افسون زدایی از علوم اجتماعی و اندیشه های علمی است که او آن را به ظهور سرمایه داری و مدرنیته مربوط ساخت، که به گونه ای ژرف، نظریه اجتماعی و جامعه شناسی را تحت نفوذ و تأثیر خود قرار داد. او در کنار امیل دورکیم و کارل مارکس سه معمار عمده دانش اجتماعی به شمار می آیند. **وبر، جامعه شناسی** را دانشی معرفی می کرد که باید کنش اجتماعی را از طریق معانی ذهنی دارای ثبات مطالعه کند. او با تأثیرپذیری از ویلهلم دیلتای توانست نوع جدیدی از جامعه شناسی را بنیان گذارد که کم تر از علوم طبیعی الگو می گرفت و جامعه شناسی تفهمی نامیده شد. **انواع کنش اجتماعی از نظر وبر:**

۱) **کنش عقلانی معطوف به هدف:** یعنی: فاعل کنش، هدفی روشن را در نظر دارد و تمام وسایل و ابزار لازم را برای رسیدن به هدف به کار می برد، مانند: کنش مهندسی که پلی را می سازد کنش سرداری که پیروزی را از آن خود می کند.

۲) **کنش عقلانی معطوف به ارزش:** یعنی: فاعل کنش با پذیرش خطرها، به نحوی عقلانی رفتار می کند نه برای آن که به نتیجه ای برون ذاتی نسبت به اقدام خویش دست یابد بلکه برای آن که به تصویری که خود وی از افتخار دارد، وفادار بماند، مانند: ناخدایی که همراه با کشتی اش به غرق شدن در دریا تن در می دهد.

۳) **کنش انفعالی یا عاطفی:** یعنی: کنشی که به طور بدون واسطه ناشی از عواطف و احساسات کنشگر است. در این جا کنش عبارت است از واکنش عاطفی که فاعل کنش در اوضاع و احوالی معین نشان می دهد، مانند: سیلی که مادر، به دلیل غیر قابل تحمل بودن رفتار فرزند به گوش وی می نوازد.

۴) **کنش سنتی:** کنشی که از عادت ها، عرف، یا باورهایی که طبیعت ثانوی فاعل را تشکیل می دهند برمی خیزد و فاعل کنش برای عمل سنتی خود به انگیزه بازتاب هایی که بر اثر ممارست های طولانی در او ریشه دوانیده اند عمل می کند، مانند: اجرای مراسم عبادی کلیمیان.

آثار او: مشهورترین کار ماکس وبر در جامعه شناسی اقتصاد، مقاله «اخلاق پروتستانی و روح سرمایه داری» است که در عین حال آغاز فعالیت های پژوهشی در زمینه جامعه شناسی دین نیز محسوب می شود. ماکس وبر، فرهنگ و به صورت ویژه مذهب و دین را عاملی می داند که بدون استثنا در شرق و غرب، شیوه و راه های پیشرفت فرهنگی را تعیین کرده اند.

آگوست کنت (پدر علم جامعه شناسی)

ایسیدور آگوست ماری فرانسیس خاوبر کنت (زاده ۱۹ ژانویه ۱۷۹۸ / درگذشته ۵ سپتامبر ۱۸۵۷) معروف به آگوست کنت فیلسوف فرانسوی است که به عنوان وضع کننده نام جامعه شناسی و بنیان گذار جامعه شناسی نوین و دکترین پوزیتیویسم شناخته شده است.

کتاب های «تابلوی علوم»، «سیر تکامل ذهنی بشر» و «توجه به جنبه های پویا و ایستای جامعه» از آثار برجسته اوست.

کنت با اعتقاد راسخ به **فلسفه اثبات گرایی** (پوزیتیویسم) معتقد بود باید برای علوم انسانی حیثیتی مشابه علوم تجربی قائل شد، به این معنی که علوم انسانی نیز باید از ابزار پژوهش تجربی استفاده کنند. او مدعی بود که از طریق مشاهده و آزمایش و مقایسه می توان موفق به کشف پدیده های اجتماعی شد. وی معتقد بود، بررسی شرایط اجتماعی و حل مشکلات اجتماعی فقط از طریق روش علمی امکان پذیر است. اصرار او به اثبات گرایی ناشی از بحران های اجتماعی بعد از انقلاب فرانسه بود که وجود تحقیق علمی را برای تبیین مشکلات اجتماعی ضروری می ساخت.

تقسیم بندی علوم از نظر کنت:

کنت دانش زمان خود را طبقه بندی کرد و معتقد بود که روند دانش به تدریج از حالت کلی و ساده به مرحله مشخص و پیچیده در آمده است. وی سلسله مراتب علوم را این چنین خواند: (۱) ریاضی، (۲) ستاره شناسی، (۳) فیزیک، (۴) شیمی، (۵) زیست شناسی، (۶) جامعه شناسی.

کنت **جامعه شناسی** را به عنوان ملکه علوم معرفی می کند، زیرا موجودیت آن را ناشی از تکامل سایر علوم می دانست و به همین جهت آن را در مرتبه بالاتری قرار داد.

مراحل تحول ذهنی از نظر کنت:

کنت بر این باور بود که جوامع انسانی از سه مرحله الهی، فلسفی و علمی عبور کرده اند (بعضی مرحله اساطیری را نیز می افزایند). در جوامع اساطیری، کاهنان، رهبران جامعه به شمار می روند، در جوامع الهی که تبلور تاریخی آن قرون وسطی است، پیامبران رهبر هستند و در عصر رنسانس و پس از آن فیلسوفان رهبران جامعه محسوب می شوند. اما در دوره کنونی (عصر علمی) دانشمندان و جامعه شناسان رهبران جامعه خواهند بود. البته ممکن است در هر جامعه ای بازمانده های فکری اعصار گذشته رسوب کرده باشد.

امیل دورکیم (مؤسس کرسی استادی جامعه‌شناسی)

داوید امیل دورکیم (زاده ۱۵ آوریل ۱۸۵۸ در شهر اپینال ایالت لورن واقع در شرق فرانسه / درگذشته ۱۵ نوامبر ۱۹۱۷)، جامعه‌شناس بزرگ قرن نوزدهم و ابتدای قرن بیستم است. به عقیده بسیاری، دورکیم بنیان‌گذار جامعه‌شناسی به شمار می‌رود.

هر چند آگوست کنت به عنوان واضع واژه جامعه‌شناسی شناخته می‌شود، ولی اولین کسی که توانست **کرسی استادی جامعه‌شناسی** را تأسیس کند، دورکیم بود.

دیدگاه دورکیم: دورکیم به مکتب اثبات‌گرایی (پوزیتیویسم) گرایش داشت. او معتقد بود رخدادهای اجتماعی دارای واقعیت خاص خود هستند و از نظر او می‌توان واقعیت‌های اجتماعی را همچون شیء، مورد بررسی قرار داد. در واقع نخستین اصل مشهور جامعه‌شناسی او این بود که «وقایع اجتماعی را باید همچون اشیا مطالعه کرد».

رسالة دکترای دورکیم درباره تقسیم کار اجتماعی است. در این اثر، وی به بررسی علل اجتماعی گذار از جامعه سنتی (مکانیکی) به متجدد (ارگانیکی) می‌پردازد. وی در مورد گذار جوامع اروپایی از وضعیت قبل از صنعتی‌شدن به وضعیت صنعتی و تأثیرات آن روی جامعه، با مرتبط‌ساختن فرهنگ و تغییر معتقد بود که صنعتی‌شدن نوع جدیدی از تقسیم کار را در اروپا به وجود آورد که باعث درهم‌شکسته شدن یک سلسله ارزش‌ها و هنجارهای مشترک اجتماعی شد. این مسئله می‌تواند منجر به حالت ناهنجاری فرهنگی و ازهم‌پاشیدگی وحدت اجتماعی گردد.

به منظور مطرح کردن **جامعه‌شناسی به عنوان یک علم**، دورکیم دفاع فلسفی از آن را در کتاب «قواعد روش جامعه‌شناسی» در سال ۱۸۹۴ که به نوعی چکیده رسالة دکترای اوست، مطرح کرده است. وی در این کتاب چنین استدلال می‌کند: «از آنجایی که جامعه‌شناسی موضوع و روش مدون تحقیق دارد، می‌تواند به عنوان یک علم مطرح شود». **از جمله مهم‌ترین آثار دورکیم** در حوزه جامعه‌شناسی دین، کتاب «صور بنیادی حیات دینی» است که در سال ۱۹۱۲ به چاپ رسید. اثر مهم دیگر او در جامعه‌شناسی اثبات‌گرایانه پوزیتیویستی، کتاب «خودکشی» است که در سال ۱۸۹۷ به چاپ رسید که وی در آن با استفاده از داده‌های آماری به دسته‌بندی میزان خودکشی در قشرها و جوامع مختلف می‌پردازد. وی در این کتاب چهار نوع خودکشی را از یکدیگر متمایز می‌سازد: خودکشی خودخواهانه، دیگرخواهانه، آنومیک و قضا و قدری.

مارگارت مید (بنیان‌گذار مکتب فرهنگ و شخصیت در علم مردم‌شناسی)

مارگارت مید (زاده ۱۶ دسامبر ۱۹۰۱ / درگذشته ۱۵ نوامبر ۱۹۷۸) در فیلادلفیا در خانواده‌ای نسبتاً مرفه، فرهیخته و اجتماعی متولد شد، پدرش استاد اقتصاد و مادرش در شمار دانش‌آموختگانی بود که فعالیت‌های اجتماعی وسیعی داشت. وی در سال ۱۹۱۸ دوره دبیرستان را به پایان

رساند و پس از آن در رشته روان‌شناسی در دانشگاه کلمبیا پذیرفته شد. در سال سوم دانشکده، دروس زبان و روان‌شناسی را با استاد خود «فرانس بواس» گذراند و پس از آشنایی و دوستی نزدیک با «روث بندیکت» (دستیار آموزشی بواس) به رشته **مردم‌شناسی** علاقه‌مند شد. مید یکی از **مبارزان روشنفکر** علیه پلیس و دستگاه قضایی آمریکا بود و هیچ‌گاه مبارزه برای حقوق بشر، ضد نژادپرستی، جنگ و احقاق حقوق بومیان را کنار نگذاشت. وی را می‌توان از **بنیان‌گذاران مکتب فرهنگ و شخصیت** و یکی از مهم‌ترین مردم‌شناسان قرن ۲۰ دانست که میان نظریه و روش، پیوند برقرار نمود و از طرفی راه را برای پیوند میان مردم‌شناسی و روان‌شناسی باز کرد. به نظر وی **مهم‌ترین هدف یک مردم‌شناس روان‌شناس** این است که به بررسی الگوهای آموزشی و تربیتی جامعه بپردازد که موجب انتقال فرهنگی و اجتماعی شدن افراد در جامعه می‌گردد تا بتوان نحوه نفوذ فرهنگ بر فرد و شکل‌گیری شخصیت او را درک کرد.

آثار مارگارت مید: از مهم‌ترین آثار او می‌توان به «بلوغ در ساموآ»، «جنسیت و منش در سه جامعه بدوی»، «مذکر و مونث»، «طبع انسان و همکاری» و «رقابت در میان سه جامعه بدوی» اشاره کرد. دیدگاه‌های مید مستقیماً از **تحقیقات میدانی** وی سر برآوردند. مید بین سال‌های ۱۹۲۵ و ۱۹۳۹ در پنج سفر میدانی شرکت کرد و ۸ نوع جامعه را مورد بررسی قرار داد. نخستین پژوهش میدانی مید در جزایر ساموآ انجام شد که ۸ ماه را در سال ۱۹۲۵ در این سرزمین صرف نمود که حاصل آن کتاب مشهورش «بلوغ در ساموآ» است. **نوشتن این اثر** مهم‌ترین دلیل برای شهرت مارگارت مید بود. وی در این کتاب با بررسی تجربه بلوغ در میان افراد جزیره به این نتیجه می‌رسد که تجربه بلوغ افراد متأثر از فرهنگ است و در تمام مناطق دنیا لزوماً یکسان نیست.

تعریف فرهنگ از نظر مارگارت مید: فرهنگ، پذیرشی از مجموع رفتارها و اعمال موجود در یک جامعه است که اعضا و افراد آن، با ضوابطی مشترک، تمامی آن را به کودکان خود و قسمتی از آن را به مهاجرینی که به عضویت جامعه در می‌آیند منتقل می‌سازند.

تعریف کنش انسانی و ویژگی های آن

در جهان هستی موجودات در حال **فعالیت** هستند. انسان نیز در طول زندگی خود فعالیت‌های زیادی انجام می‌دهد. اما فعالیت‌های انسان با فعالیت سایر موجودات تفاوت اساسی دارد.

بسیاری از فعالیت‌هایی که در بدن انسان انجام می‌شود، کنش انسانی نیستند. برای مثال: ضربان قلب انسان، رشد سلول‌های بدن و گردش خون، کنش انسانی محسوب نمی‌شوند؛ زیرا این فعالیت‌ها به اراده و اختیار انسان‌ها وابسته نیست و به صورت طبیعی به وسیلهٔ اندام‌های بدن انجام می‌شوند.

در زبان فارسی برای فعالیت‌های انسان، **اسم‌های** مختلفی وجود دارد:

کار	عمل	فعل	کنش
کارگر کارمند	عامل	فاعل	کنشگر

تعریف کنش: در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، «کنش» و به انجام‌دهنده آن «کنشگر» می‌گویند.

ویژگی‌های کنش

آگاهانه بودن	کنش، وابسته به آگاهی آدمی است، به گونه‌ای که بدون آگاهی، کنش انجام نمی‌شود. ممکن است کنش انسان براساس آگاهی صحیح صورت نگیرد. مثال ۱: اگر ما در حین صحبت کردن، آگاهی خود را نسبت به کلمات و معانی آن‌ها از دست دهیم، از گفتار بازمی‌مانیم. مثال ۲: فردی که به زبانی آگاهی ندارد، نمی‌تواند با آن زبان سخن بگوید.
ارادی بودن	کنش به ارادهٔ انسان وابسته است؛ یعنی تا اراده و خواست انسان نباشد، کنش انجام نمی‌شود. پس برای انجام کنش علاوه بر آگاهی، ارادهٔ انسان نیز ضروری است، زیرا ممکن است فردی به کاری آگاه باشد ولی تصمیم به انجام آن نگیرد. مثال: فردی که به زیان‌های سیگار کشیدن آگاهی دارد، ولی تصمیم به ترک آن نمی‌گیرد.
هدفدار بودن	فعالیت انسان با قصد و هدف خاصی انجام می‌شود، اگرچه ممکن است همیشه به آن هدف نرسد. انسان‌های مختلف در انجام کنش‌هایشان، هدف‌های یکسانی ندارند. مثال ۱: بوسیدن دست والدین با هدف احترام گذاشتن به آن‌ها مثال ۲: فعالیت و تلاش یک دونده برای برنده شدن، یک کنش انسانی محسوب می‌شود، هر چند این دونده، برنده نشود.
معنادار بودن	با توجه به ویژگی‌های قبلی، کنش انسان برخلاف فعالیت سایر مخلوقات، معنادار است. انسان‌ها با توجه به معنای کنش خود، آن را انجام می‌دهند. مثال: وقتی دانش‌آموزی در کلاس، دست خود را بالا می‌آورد، معنای کار او اجازه‌خواستن از معلم است. معلم نیز در صورتی می‌تواند به او پاسخ مناسب دهد که معنای کنش او را دریابد.

آثار و پیامدهای کنش انسانی

هر کنش، آثار و پیامدهایی دارد که ممکن است این پیامدها وابسته به آگاهی و اراده انسان‌ها نباشند. کنش انسانی **دو نوع** پیامد دارد:

۱ پیامدهای ارادی

۲ پیامدهای طبیعی و غیرارادی

پیامدهای کنش

پیامدهای غیرارادی

۱ این دسته از پیامدها به اراده انسان‌ها بستگی ندارند.

۲ این نوع پیامدها، **کنش نیستند** که لازم باشد کنشگری آن‌ها را اراده کند؛ بلکه نتیجه طبیعی کنش هستند.

۳ پیامدهای غیرارادی کنش انسان، **قطعی** است؛ یعنی حتماً انجام می‌شود.

مثال ۱ بازکردن پنجره ← تغییر هوای اتاق

پیامد طبیعی

کنش

مثال ۲ وضو گرفتن ← پاکیزه شدن دست و صورت

پیامد طبیعی

کنش

پیامدهای ارادی

۱ این نوع پیامدها به اراده **خود کنشگر** یا **کنشگران دیگر** وابسته است.

۲ این دسته از پیامدها، خود، **کنش** هستند و باید یک کنشگر آن‌ها را انجام دهد.

۳ پیامدهایی که به اراده انسان‌ها وابسته است، **احتمالی** است (ممکن است انجام شود یا نشود).

مثال درس خواندن دانش آموز ← پاسخ سؤالات آزمون

پیامد وابسته به اراده کنشگر

کنش

← نمره دادن معلم به او

پیامد وابسته به اراده کنشگران دیگر

گپ خودمونی

بچه‌ها خیلی اوقات ما آدم‌ها کنش‌های خودمون رو با توجه به پیامدهای ارادی و غیرارادی اون انجام می‌دیم و از انجام بعضی کنش‌ها به دلیل پیامدهای نامطلوبشون خودداری می‌کنیم. مثلاً ممکنه شما دوست داشته باشید موقع امتحانات زمان بیشتری رو در فضاهای مجازی سپری کنید، ولی چون می‌دونین که نتیجه این کار ضربه خوردن به امتحاناتونه بنابراین ساعت حضور خود رو در فضاهای مجازی کاهش می‌دین و به قول معروف برای اوقات خود برنامه‌ریزی می‌کنین.

تمرین پیامدهای ارادی و غیرارادی هر یک از کنش‌های زیر را مشخص کنید.

پیامدهای غیرارادی	پیامدهای ارادی		پیامدها
	وابسته به اراده کنشگران دیگر	وابسته به اراده کنشگر	کنش
			شرکت در المپیادهای علمی
			ظلم به دیگران
			مهاجرت به کشوری دیگر

سؤال‌های امتحانی

درستی یا نادرستی عبارات‌های زیر را مشخص کنید.

- ۱- «فرد فارسی‌زبانی به کشور ژاپن می‌رود ولی نمی‌تواند به زبان آن‌ها سخن بگوید»، این مثال بیانگر آگاهانه‌بودن کنش انسانی است.
 - ۲- هرگاه انسان آگاهی خود را نسبت به کنشی که انجام می‌دهد از دست دهد، آن کنش نیز ادامه نخواهد یافت.
 - ۳- در صورتی فعالیت انسان «کنش انسانی» خوانده می‌شود که کنشگر به مقصود یا هدف خود برسد.
 - ۴- یک کنش در همهٔ موارد معانی یکسانی دارد و برای فهم کنش انسان‌ها توجه به ظاهر کنش آن‌ها کفایت می‌کند.
 - ۵- پیامدهای ارادی کنش انسانی فقط به ارادهٔ خود کنشگر وابسته است.
 - ۶- پیامدهای غیرارادی کنش انسانی، قطعی است ولی پیامدهای ارادی آن، احتمالی است.
- جمله‌های زیر را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.
- ۷- در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، می‌گویند.
 - ۸- فردی که به زبانی ندارد، نمی‌تواند به آن زبان سخن بگوید.
 - ۹- برای انجام کنش علاوه بر آگاهی، داشتن نیز ضروری است، زیرا ممکن است فردی به کاری آگاه باشد ولی تصمیم به انجام آن نگیرد.
 - ۱۰- با توجه به کنش، فعالیت‌هایی مانند ضربان قلب و گردش خون، کنش محسوب نمی‌شوند.
 - ۱۱- پیامدهای ارادی کنش انسانی به ارادهٔ یا دیگری وابسته است.
 - ۱۲- پاسخ به پرسش‌های امتحانی توسط یک دانش‌آموز و نمره‌دادن معلم به او، پیامد مطالعهٔ اوست.

به سؤال‌های زیر پاسخ کوتاه دهید.

- ۱۳- بیت روبه‌رو نشانگر چیست؟ «هر ذره که هست، اگر غباری است / در پردهٔ مملکت به کاری است»
 - ۱۴- در زبان فارسی برای فعالیت‌های انسان از چه اصطلاحاتی استفاده می‌شود؟ نام ببرید.
 - ۱۵- کنش به چه معناست؟
 - ۱۶- ویژگی‌های کنش انسانی را نام ببرید.
 - ۱۷- با توجه به مطالب درس، اجازه‌خواستن دانش‌آموز در کلاس درس، بیشتر بیانگر کدام یک از ویژگی‌های کنش انسانی است؟
 - ۱۸- کنش انسانی چند نوع پیامد دارد؟ نام ببرید.
 - ۱۹- انسان‌ها به چه دلیل ممکن است از انجام برخی کنش‌ها خودداری کنند؟
- به سؤال‌های زیر پاسخ کامل دهید.
- ۲۰- آیا رشد سلول‌های بدن انسان، یک کنش انسانی محسوب می‌شود؟ چرا؟
 - ۲۱- آیا راه‌رفتن در خواب، یک کنش انسانی محسوب می‌شود؟ چرا؟
 - ۲۲- یک کنش انسانی مثال بزنید که معانی و برداشت‌های متعددی داشته باشد. (سه معنای متفاوت)
 - ۲۳- آیا کنش انسان‌ها همیشه براساس آگاهی صحیح صورت می‌گیرد؟ با ذکر یک مثال توضیح دهید.
 - ۲۴- چرا برای انجام یک کنش علاوه بر آگاهی، ارادهٔ انسان نیز ضروری است؟
 - ۲۵- آیا انسان‌های مختلف در انجام کنش‌هایشان، هدف‌های یکسانی دارند؟
 - ۲۶- اگر یک دانش‌آموز در کلاس، دستش را بالا ببرد و اجازه بگیرد، در چه صورتی معلم می‌تواند پاسخ مناسبی به کنش او بدهد؟
 - ۲۷- آیا همهٔ پیامدهای کنش، وابسته به اراده و آگاهی انسان‌هاست؟ توضیح دهید.
 - ۲۸- پیامدهای ارادی و غیرارادی کنش انسانی را با ذکر یک مثال با یکدیگر مقایسه کنید.
 - ۲۹- محیط فرهنگی هر جامعه‌ای سازنده و معنابخش کنش‌های انسانی افراد آن جامعه است. برای هر کدام از دو فرهنگ زیر کنش‌هایی را ذکر کنید.

الف) فرهنگ ایرانی - اسلامی:

ب) فرهنگ جوامع غربی:

۳۰- جدول زیر را کامل کنید.

کنش	پیامدهای ارادی	
	وابسته به اراده کنشگر	وابسته به اراده دیگری
ورزش کردن	؟	؟
	؟	پیامدهای غیرارادی

پاسخ سؤال‌های امتحانی

۱- درست

۲- درست

۳- نادرست - ممکن است در برخی شرایط کنشگر به مقصود خود نرسد، ولی در هر صورت کنشی انجام داده است.

۴- نادرست - یک کنش در همه موارد معانی یکسانی ندارد و برای فهم کنش انسان‌ها فقط توجه به ظاهر کنش کفایت نمی‌کند، بلکه توجه به معنای کنش نیز مهم است.

۵- نادرست - پیامدهای ارادی کنش انسانی فقط به اراده خود کنشگر وابسته نیست، بلکه ممکن است به اراده دیگری وابسته باشد.

۶- درست

۷- کنش

۸- آگاهی

۹- اراده

۱۰- ارادی بودن

۱۱- خود کنشگر - اراده

۱۲- ارادی

۱۳- تمامی مخلوقات در جهان کاری انجام می‌دهند.

۱۴- عمل، کنش، فعل، کار و ...

۱۵- در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد، «کنش» می‌گویند.

۱۶- آگاهانه بودن، ارادی بودن، هدفدار بودن و معنادار بودن

۱۷- معنادار بودن

۱۸- دو نوع، ارادی و غیرارادی

۱۹- به دلیل پیامدهای نامطلوبی که برخی از کنش‌ها به دنبال دارند.

۲۰- خیر، زیرا این فرایند به طور غیرآگاهانه و غیرارادی انجام می‌شود و مربوط به فعالیت‌های طبیعی بدن ماست.

۲۱- خیر، زیرا این فرایند به طور غیرآگاهانه و غیرارادی انجام می‌شود.

۲۲- احترام گذاشتن کارمند به رئیس اداره: (۱) حفظ ادب و اخلاق انسانی (۲) از سر ترس (۳) چاپلوسی و تملق

۲۳- خیر، گاهی کنش‌های ما براساس عدم اطلاع و آگاهی لازم صورت می‌گیرد. مثلاً فردی با تحریک و فریب دوستش وارد یک مجلس میهمانی می‌شود که در آن رفتارهای نامناسبی رخ می‌دهد و او از این جریان‌ها اطلاعی نداشته است.

۲۴- زیرا کنش، به اراده انسان وابسته است؛ یعنی تا زمانی که اراده و خواست انسان نباشد، کنش انجام نمی‌شود. برای مثال، ممکن است فردی به کاری آگاه باشد ولی تصمیم به انجام آن نگیرد.

۲۵- خیر، اهداف انسان‌های مختلف در انجام یک کنش می‌تواند متفاوت باشد. برای مثال چهار نفر به سیرک می‌روند؛ نفر اول ممکن است با هدف پرکردن اوقات فراغت یا به آن‌جا بگذارد، نفر دوم تا به حال سیرک را ندیده و قصد دارد برای اولین بار با آن آشنا شود، نفر سوم ممکن است مسئول سیرک باشد که بنا بر وظیفه‌اش برای انجام امور باید در آن‌جا حضور داشته باشد و بالاخره نفر چهارم یک گزارشگر باشد که برای تلویزیون برنامه تهیه می‌کند.

۲۶- وقتی دانش‌آموزی در کلاس دست خود را بالا می‌آورد، معنای کار او اجازه‌خواستن از معلم است. معلم نیز در صورتی می‌تواند به او پاسخ مناسب دهد که معنای کنش او را دریابد.

۲۷- خیر، همه پیامدهای کنش، وابسته به اراده و آگاهی انسان‌ها نیست؛ یعنی به اراده انسان‌ها بستگی ندارند. به همین دلیل به آن‌ها «پیامدهای غیرارادی» می‌گویند. این دسته از پیامدها، کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آن‌ها را اراده کند، بلکه نتیجه طبیعی کنش هستند. مثلاً وقتی شما در و پنجره‌ها را باز می‌کنید، هوای کلاس به طور طبیعی تغییر می‌کند.

۲۸- دانش‌آموزی کتاب درسی خود را مطالعه می‌کند. پیامد آن این است که، ابتدا به پرسش‌های آزمون پاسخ می‌دهد و سپس معلم متناسب با تلاش او نمره می‌دهد. پاسخ به پرسش‌های امتحانی و نمره‌دادن معلم، پیامد ارادی مطالعه اوست که اولی به اراده خود او و دومی به اراده معلم وابسته است، ولی یادگیری مطالب، پیامدی طبیعی است که در اثر مطالعه کتاب قطعاً انجام می‌شود.

۲۹- الف) گذاشتن قرآن روی سفره هفت‌سین، دید و بازدید اقوام بعد از تحویل سال نو، برگزاری مراسم عید فطر و پرداخت فطریه
ب) قانون‌گرایی - رفتن به کلیسا، برگزاری جشن کریسمس هنگام سال نو میلادی

۳۰- پیامدهای ارادی ورزش کردن
 وابسته به اراده کنشگر ← ورزشکار حرفه‌ای شدن
 وابسته به اراده دیگری ← مورد تحسین دیگران قرارگرفتن
 پیامدهای غیرارادی ← تندرستی

سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۱- کدام گزینه، کنش انسانی محسوب می‌شود؟

- ۱) فعالیت دستگاه گوارش انسان
 ۲) فعالیت دستگاه تنفسی انسان
 ۳) تفکر و تخیل
 ۴) ضربان قلب

۲- «ممکن است فردی بداند که منابع آبی ایران محدود است و یکی از مشکلات مهم آینده کشور ما خشکسالی است ولی تصمیم به صرفه‌جویی در مصرف آب نگیرد». چنین رفتاری مربوط به کدام ویژگی کنش انسانی است؟

- ۱) ارادی بودن
 ۲) آگاهانه بودن
 ۳) هدفدار بودن
 ۴) معنادار بودن
 ۳- «ممکن است یک فرد فارسی‌زبان نتواند زبان عربی را بفهمد و به عربی سخن بگوید». این مورد مربوط به کدام ویژگی کنش انسانی است؟
 ۱) هدفدار بودن
 ۲) ارادی بودن
 ۳) معنادار بودن
 ۴) آگاهانه بودن

۴- اگر فردی وارد جمع شود و سلام کند، پاسخ سلام او مربوط به کدام یک از گزینه‌های زیر است؟

- ۱) پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر
 ۲) پیامد غیرارادی وابسته به اراده کنشگر
 ۳) پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگران دیگر
 ۴) پیامد غیرارادی وابسته به اراده کنشگران دیگر

۵- عبارت‌های زیر به ترتیب بیانگر کدام موارد است؟

۱- از لقمان حکیم پرسیدند حکمت از که آموختی؟ گفت از نابینایان که تا جای پای نبینند پای ننهد.

۲- سیگار و قلیان کشیدن باعث آسیب و بیماری برای خود و دیگران است.

- ۱) پیامدهای ارادی کنش - پیامدهای وابسته به اراده کنشگر
 ۲) پیامدهای کنش - پیامدهای غیرارادی کنش
 ۳) کنش انسانی - پیامدهای وابسته به اراده دیگری
 ۴) پیامدهای غیرارادی کنش - پیامدهای ارادی کنش

پاسخ سؤال‌های چهارگزینه‌ای

۱- گزینه «۳»

۲- گزینه «۱»

۳- گزینه «۴»

۴- گزینه «۳»

۵- گزینه «۲»